

وهناو خودای گه‌ورا

نمایش نامه

میراتی

«اقتباسی از افسانه‌ی برادر عاقل و دیوانه بازبان کردی کرمانشانی»
گرتاریگ له ئه‌فسانه‌ی برا شیت و برا ئاقل وه زوان کوردی - کرمانشانی

نوسهر:

هه‌واس پلۆک

زمستان 1390

شخصیت ها (که سایه تیره گان)

میران

داران

شاران

په پوسلیمانی (شانه به سر)

که یخودا به سات

«شەوئىگ لە شەوان پايزە. داران دەم چىراغ گولۆپەگان دا .
دیمەنىگ لە یەى وتاق خەرگین دیار بی. لە ناوین وتاقەگە لاف
گەورایگ کیشیاویدە مل سەندەلینگا. میران لە حالئىگا تا وه ژیر
چەناوکه لافەگە کیشاویدە ملا و پال داسە مل چەن گلە سەرىنا و وه
زار و نزار چەو گل دەد. تاگەرى شاران لە وتاقەگە تیدەوناو،
میران زوانى واز بوود»

بۆنن دوماى م چه بايهس بکهين
تا يهى وهخت نهؤشين ديدن باوگمان
مرد و وهسيهت نهکرد ئهپامان
خوهم زانم ئمشهه و يا سوو خوهرئاوا
چاوم ريدن وه ناو دنيا

وه رحمهت چم وه خاک قهورسان
بووده مال نووم تا ئاخى زهمان

خودا ئهه و رۆژه نارى بوگه گيان

داران

سهه و خاک بنهه بچى وه ميلکان

گياننگ ديريمن فهداى تو کهيمن

شاران

چو قوچ قوربان سهه ئهپرات دهيمن

دنيا دوماى تو ئهپاي چهمانه

داران

توايم چه بکهيم وه ئى جهانه

ئهه زانى بوودن وه جات بمریم

شاران

وه گيان باوگه هيچ قسههگ نهيريم

سهه كهپهت وهتم وهختيگ كهوراتر

ميران

پساي قسهه كهى نايينه سر سر

مهسهلهن وه شهراو ئهقل و فام ديريمن

ئى جوورى تواين قولم بگريمن

ئهگهه ئى جووره ئهقل و فامتان

ميران

لانتهت خودا وه کردارتان

داران خوو ئايەم وهختى وه چاو دوينيدن

باوگ چ جوړى پساي مريدن

بو جوړ ميماق هشكى بويدن

دهس وه بان دهس هيچيگ نكهيدن

شاران بايهس بزاني ئيمه حازريم

غيانمان بهيمن وه جات بمريم

ميران هم ئيوه زانين هم من زانم خاس

لهيوا قسه يليگ تارف دنياس

كەس وه جاي كەس قەبزەى روح نيەكەن

نامەى ئەعمال ھەر كەس وه خوہى دهن

بەس بيخود ئيجور ھەى مەرؤ نەكەين

ئەگەر ئايەمين گوش وه قسەم دەين

داران باشه بوگه گيان دى غەلەت كەيمن

وه ناو قسه يلت قسه باريمن

گوشمان وازە بوش تا بزانيم

مانگا و بزنگان چ جوړ برانيم

دومای مردنت چه خيرات بهيمن

خوهمان چ جوړى كوتەل كوو كەيمن

داران خورما بەش بکەيم يا نان و حەلوا

كاور بکوشيم يا بز يا مانگا

زۆکه بفرما تەکليفمان چەس

چ جوړ دانيشيم وه ناو خهړئ خهس
ميران
وه خاک نايڼه مهو فاته و پرس و پوو
بايهس يه ي روژئ گشتي تمام بوو
خو هس نه يرم مه ردم ئه زاو بکيشن
دهس وه زراني و ئه پرام دانيشن
خو هتانيش بايهس قه سه م ياد بکهين
ئه پاي پرس و پووم هيچ کاريگ نکهين
نه سييه پوئين نه چه مهر تيه رين
نه خورما بهش کهين نه ه لواي شيرين
کاوپ و بز و مانگايش نيه کوشين
خه رج بي خودي ئه پرام نيه تاشين
کاريگ نه کهين که يه ي بري مفتخوهر
مالتان بخوهن چو ئا قا و نه وکه ر
بان چاو باوگه وه پيت قه ول ده يمن
ئه پاي پرس و پووت کاري نه که يمن
شهرت بوو سال وه سال نايمن وه راست
گوشه يل که ر بکريم ور دنگ و باست

کاريگ بگگيمن ئه حد ئه لناسي
داران
وره و راست ناي ئه ر خو ه ي بناسي
کاريگ بکه يمن وه ناو قه ورسان
شاران

خەلك ئابادى خەرگ بەينە شان

خەيال بگەن كە دەس و بال تەنگ بید

بەلكم وە بزەى قەورېگ بەينە پید

داران نە دى ئاو قەورە بېچارە نەيمەن

ئەپراى باوگمان قەور نەسینیمەن

میران مەر من مال نەیرم كە وە قەورسان

تواین دەفتم كەین وە خوین گران

شاران یانى وە ئیردا قەورت بگەنیم

ئېچار لە لای تۆچ جۆر بخەنیم

داران خەنەیش نە برا سوو دو سوو بسات

نیه كیدهى چشتېگ وە ناو ولات

میران ھەر یە كە وەتم بى ھېچ ھەیمەپۆ

وہ ژیر كورسى خاكم كەین بە چۆ

ئەلبتە زانم وە ئى بلادە

تا دلتن بتوای شوفار زیادە

وہ ژن و وہ پیا بۇچگ و گەورا

جۆر مفتش خپ خوەن وە ئیردا

میران ھەواستان ناو گور وە گورم كەن

ھەیا و ئاورۆیم لە ئى خاكە بەن

داران باشە باوگە گیان وە پیت قەول دەیمەن

وہ ئی ناو پاسہ خاکت بکہ یمن

شاران شہرت و قہرار کہیم تا روژ خودا

هیچ کہس نہ زانی قہورت ہا کووردا

وہ تاییبہت یارو کہ یخودا بسات

کہ وہ فیت و فہن تمام ولات

خارہت کردیہ مالان وہ مالان

وہک لہ شکہر ہوز چہنگیزخان

میران ئافہرین روّ لہ ہەر چی وەو روا

خوہتان دور بگرین چؤ **کلی** فہتا

جرئہت نیہ کہیدن لہ راستان بای

مہگہر چہ بؤشم مانگاتان بزای

شاران خہ یالت راحت مانگایش بزایدن

لہ تاو ئیمہ جرئہت نیہ کہیدن

وہ ئی درانہ پا بنہیدہ ناو

کہ باوگ و برای نہیمہ کناراو

میران وہ سہر یہشہوہ ترسم وہ درؤ

یہی کاریگ بکہی کار و دەس بچؤ

9

داران نہ ترس باوگہ گیان تو بؤش کہ یخودا

ئەکوان دئوہ لہ ناو دنیا

قہولّ وہ پیت دەیمن وہ ہەر رہنگی بای

ئەمان وہ پی نہیم وہ گہرد ہالی های

ميران كوت و پر يه كه وه گهر د ئه لاجهؤ

يهى كارىگ نه كه ين وهك ته مى زگ قهؤ

خوه تان بينه گير وه هيچ په تي

مالتان بو وهى ئه پراى به دبه ختي

ئا يه سه وه تم وه گهر د زوان

خامتان نه كه ي پير غرولان

ئه ريش يهى وه ختي تا قهت ناورد ين

راز ئه فشا نه كه ين يهى كلام ئوشين

باوگمان وه مال مى مى گولته لا

مرد وه راحت بي وه رهنج دنيا

وه سيهت كردؤ له وره خاكى كه ن

خي رات ميراتيش هه ر وه ئاوردا دن

داران يانى تو ئوشى ئه و فر يو كاره

هيرت نيه كه يدن وهى كار و باره

شاران مه كه گومان كوم پى بوى ايمه

وه ناو ئى ماله خاكت كرديمه

10

شاران كو سمان ژه نى ئاورؤمان به يدن

دنيا له ليمان خه وهر دار كه يدن

داران ئه ر ئى جو ر وه ختيگ بيه تو شمان

چه بايه س بكه يم وه ناو مه ردمان

شاران ئجازه دي ريم وه گهر د خي رات

دەميان بۆسسىم ولات تا ولات

كارىگ بكهيمن دارا و ندار

نەزانن قاورت ھا ناو كام ديار

ميران خوەتان ھەر جۆرىگ زانين عەمەل كەين

تەنيا جۆرىگ نەو ئاورۇم بۆهين

شاران خەيالت راحەت ئيمە دو سەر قەۋ

كارىگ بكهيمن ۋە گەرد ئلاجەۋ

كەيخودا بەسات جۆر ئەقدالان

ھو ھو بكهيد و بەيدە بياوان

داران خو دى ۋەختە كە ۋەسىيەت بكهى

ئيمە دو برا ۋە يەكاو بخەى

ميران دار و نەدارم ۋە ناو دنيا

يەى جفت بزەنە ۋە يەى گلە مانگا

ۋەگەرد ئى مالە ۋە خوەش نەخش و نگار

كە لنگە نەيرى لە ناو رۆژگار

ميران دى ھيچىگ نەيرم ھەواستان بوو

ۋە سەر ميراتى ناودە جەنگ چوو

يەى كارىگ نەكەين ۋە ناو خاك گۆر

جەرگم كونا بوو چۆ لانە زەنبۆر

دو برا تۆ كارت نەودن خوەمان زانيمن

چ جۆر ميراتت دوکوت بكهيمن

میران رهنجی که کیشام ئه پای جفتان
 چه لالتان بوو چو شیر دایه تان
 ئمیدوارم که له ناو جهان
 هیچ خه م و خوسه یگ نایده راستان
 خوو دی هه لسین دهورم چو ل بکه یین
 عه رسه ی مردنم وه لیم ته نگ نه که یین
 یه سه عزرائیل ته شریفی هاورد
 وه گهرد ئه تری هوش له سه رم برد
 سلام عه له یکم زه حمه ت کیشایده
 پا وه ناو چاو بو چگت نایده
 بنیش شه که تی دهر که تا منیش
 شانیه یگ بکیشم وه ناو سه ر وه ریش
 ئه ویش دی بچین تا قابز گیان
 کاریگ شرو که ی وه نام ره حمان

12

میران بچین تا راحت گیانم وه دهس دم
 نه خوای جنابی وه زه حمه ت بخه م
 دو برا خودا وه هانات بره سی بابا
 راحت گیان به یید و بچید وه دنیا
 میران بفرما قوربان به نده حازرم
 کارت شرو که بچمه په ی کارم
 هیچ وه خت ئی قسه وه زوان ناری

ھەر جۆر راحەتى تۆ خوتە مختارى

فەقەت جۆرىگ بوو ئەزاو نەكىشىم

دوا نەفەسم ، راحەت بكىشىم

بان چاۋ بىلا قەلەم راس بىكەم

چاۋم بوو وسم دەس وە ناف بنەم

ئەگەر وە قاعدەس تا خوەم بىەمە خاۋ

وہ ناۋ خەو بمرم مرگ خاۋەى خاۋ

پەس ھەر وەى شىۋە چاۋەىلم بەسم

گىانم زوى بگر بمرم گشت كەسم

ئەى داد بىداد ئەى ھەناس سەرد

ئەى نك نامى وە دەرد بىدەرد

باۋگمان مرد و زەمىن و زمان

وہ لىمان تەنگ کرد مەيدان وە مەيدان

داران

13

بايەس مەردمان وە گەرد چەمەر

خەۋەر بكىمن پا بنەن ئەو وەر

وہ گەرد كوتەل كوتل كوۋ بىكەن

گەورا و بويچگ خەپگ وە سەر دەن

يە دىرىن چە ئویشين ئەپرا ئىجۆر كەين

ئەپرا ئى جۆرى ئاورویم وە باد دەين

ئەپرا ئى جۆرى گيان وە سەرم كەين

ئەپرا ئى جۆرى قال وە قەيو تويل خەين

شاران

ميران

تواین عزرائیل وه گهرد رهنجهرۆ
 وه نسمة نیمه ول بکهی بچۆ
 مهر ئیوه وه من قهول نیاین هیچکه
 خهوهردار نهکهین وه ئی مههلهکه
 وهی پیره پیا ئی جۆری قهول دهین
 ئی جۆری وهفا و عههدتان کهین
 من دی هیچ کاریگ وهگهرد ئیوه
 نهیرم، نیهتوام ئی قال و قیوه
 باشه بوگه گیان غهلهت کردیمن
 وه ئهروای دایه دی هیچ نیهویشیمن
 هر جۆر خوت زانی ئهپرای خوت بمر
 کفن بریات و باوش بگر

داران

شاران

14

دیاره خاسی وه ئیمه دو برا
 ئهسله نیهتیدن وه ناو دنیا
 م نیهتوام ئیوه وه گهرد **ار و بور**
 باوگم درارین وه ناو خاک گۆر
 نهکین تواین م کلگ نشان بووم
 بیچاره م بکهین چو قهیسهر روم
 ئیمه غهلهت کهیم باوگ خاسمان
 کلگ نشان کهیم وه ناو مهردمان

داران

میران

شاران

میران پهس زویتر وهیره برین شوونتان

وهرجهی که درای دهنگم وه لیتان

داران بیلا لای گوپت ماچ کهم ئاخر شهپر

بهعد شوونم برم بیهمه بان سهر

شاران خودا رحمهتت بکهی ئان وه ئان

باوگ خاسی بید ئهپرای جفتمان

خو دی کار نهیری مهرحهت زیای

ئومیدوارم که خاس گیانت درای

میران بایس بووهخشی ماتهلت کردم

وهگهرد وپاوه ههوسلهت بردم

خهجالهت وه خوهم شهرمهنده وه خوهم

ئيجور جنابت وه ناو زهحمهت خهم

15

میران ئهوقهر هولمه ئهپرای مردنم

ههر یهه پیاله چای درست نهکردم

بهلکم شهکهتی ری وه خوهت دهر کهی

ئاسووده وراحت گیانم وه گرد بهی

ئاخر ئی جورى خهجالهت کیشم

وه ناو هاومال و فامیل و خیشم

کام خشک باد و هیچیگ نهخوهیدن

بوده کوورهی دل تا وهخت مردن

بیلا یهه پیاله چای چل و شهس

وه گهر د ئافتاوه درس كه م گشت كهس
خه يالت تهخت بوو نمهك نهيريدن
دهست بووسي كارت نهكهيدن
عهيبي نهيريدن ئجبار نهيريدن
يهي ئاو گهرميگ وهيره بخوهيدن
پهس بيلا ئهشههد وه زوان بارم
خوهم ئاماده كه م ئهپاي مهزارم
چه عهبيبي ديږي دهرت وه گيانم
هر وهخت وهختي بي دهس بنه شانم

خوهر دارم كه تا و ديدارت

سيږ بووم و ئهوسا بچيه پهي كارت م

16

ميران
تا پهنج دهقه تر حهوسلهم چوودن
ئهگهر زانيدن يهي جوږي بودن
وهرجهي كه كاسهي عمرم سهريږي كهي
گيانم وه حهبس لهشم نجات دهي
كه تاقت نهيرم جنابت ئي جوږ
سهرد و سر بوينم و پاي خاك گور
ئرا نمونه ئویشم ئهزیز گيان
ئي جوږ ئهخم نهكه دلم نارہ ژان
زوانه زوان هيچي نيهزاني
هر ئي جوږ گووترهي خهر خوهي راني

وه گيان سه ركار فكر و خه يالات
شيتم كرديه چو هات و نه هات
به لئ ئه لبه ته جنابت خانه
قوربئ دئيردين وهى ده پشت و بانه
ئه پاي يهى كلاش وه پاي چو ميران
سه خته سه فارش باریده زوان
نه ههر سه ركاريش سه فارش بكهى
م قه بوول نيه كه م كار تمام نه كهى
گيرام قه يرئگ تر وه گهرد ره نجه رو
دامه بان سهر عاقبه ت چه بو

17

ميران يانئ چه برا خودا خواهش نيه تئ
ئى جوړى ده سم وه ناو خه رگ نهى
وه روح مه موم وه ده رگاي خودا
شكايه تت كه م تا بوينم ئه پرا
گره وه كار خه لك خودا خهى
ئه پرا كار م زو تمام نيه كهى
تا پهنج ده قه تر ، عه يبي نه يردين
يه سه قه ول دايدة ، كارئ نه كه يدن
و رو يهك بوه سيم وه يهك بشماريم
مخ يهك وه گهرد كوچگ ده راريم
ئى پهنج ده قه يشه ههر جوړئگ بييه

دهيمه‌ی سه‌ر وه ناو ئی شه‌و سییه
راسی وهرجی که دم وه یه‌ک بنه‌م
راحت بووم وه ده‌س دهر د و رهنج و خه‌م
توینم بپرسم چو دلت تیند
سب تا شه‌و گیان مه‌ردم گریدن
نیه‌ترسی مه‌ردم نفرینت بکه‌ن
وه گهر د نفرین مالت ناگر دن
وه یه که حوکم په‌روه‌دگار
که‌س شه‌ک نه‌یریدن وهی کار و باره

18

میران
هات و فرمان دا کارت تمام که‌ی
دی گیان هیچکه‌س وه گهر دت نه‌وه‌ی
ئه‌وسا چه که‌یدن وه گهر د بیکاری
تاقت تیه‌ریدن وه خاری ژاری
کوچه و کوچه تا روژ خودا
ئه‌رای گوپی نان به‌یده ژیر پا
یا چو غولام بور کور گول نه‌وات
بویده مه‌سدر که‌یخودا بسات
خودا و پیغه‌مبه‌ر وه یادت به‌یدن
خوین پیا و ژن وه شیشه که‌یدن
تا مال و ملک‌ی وه یه‌ک بنه‌یدن
وړاوه وه مال هاومال بخه‌یدن

ئەپرا ئى جۆرى ۋە پىم نوورپىدن
نەكەى خەيال كى چون تو ھورىدن
نەبايەس ئى جۆر ۋە راس يا درۆ
قسەيلىگ بىكەم كە كامت تىەل بو
ۋلا راس ئوئىشى م داسە سەرم
كە جۆر شىتەيل سەر شاخت گرم
بايەس بوۋەخشى، خودا خوەى زانى
ھەر چى كە ئوئىشم ۋە پەرىشانى

19

ميران
تىدە زوانم، گوەزىشتم بىكە
بىلا ۋە راحەت ۋە ئى مەلكە
گيانم دەرېچوو دەردت ۋە گيانم
نەيل تىخ چاوت پەى كەى سخانم
بىلا خاك پات جۆر توتيا
ۋە چاۋ بىكىشم قەزات ۋە برا
ۋە خودا قەسەم نامەى گرتىەسەم
ئەلاجەۋ ئوئىشم سەر ۋە سەرت نەم
خو يەھى چىشتى بوئىش ئەزىزم گشت كەس
ۋەختى دوينم تو دەس ۋە بان دەس
بورم بىردىە دلم تىدە ژان
ۋەتم بوۋەخشم بوۋەخشمە قورئان
ئى پەنج دەقىشە خو ۋە سەر نات خو

بچمه په‌ی کارم وه گهرد رهنجه رۆ
راس ئویشی سهر هات په‌س گیانم بگر
هیچ ئه‌غماز نه‌کی ئاسوده خاتر
حه‌لالم کردی یا وه دهرد خه‌م
سهر وه بان خاک سهرد گوپم نه‌م
فره مه‌منوونم شه‌رمه‌نده‌م کردی
گیانم و راحت وه گیانم بردی

20

شاران **اران برس** که باوگمان رهنگ نا

ده‌سی بریادن وه دار دنیا
بیل وه قلنگه هه‌رچی هه‌س زو بار
تا ئی گله جا بکه‌یمه مه‌زار
بایه‌س قسه‌یل باوگ وه جا باریم
خوه‌مان وه ژیر دینی دهراریم

داران **تبق** وه‌سیه‌ت هه‌رکه‌س هه‌وال گرد

ئویشیم دویه‌شه‌و پا وه ناو په‌ی که‌وش کرد
که‌ ئلاو بلا م بایه‌س چو وا

بچم ئه‌پای مال میمی گوئتا

شاران **ولا** راس و پاک م وه ئی کاره

هیچ ره‌زا نه‌یرم، چو رۆژ دیاره

ده‌م درومان دراید و ئه‌وسا

بایه‌س وه سهر ده‌یم خه‌رگ دنیا

تا بتوایم سابت بکهیم باوگمان
خوهی ئیجۆر حوکمی کردیهسه پیمان
ئابادی یهک چهک جهم خوهی وهلیمان
تف وه رو بویمن وه ناو مهردمان
یانی تو ئویشی قسهی باوگمان
و زهوی بخهیم وه ناو قوورسان

داران

21

خاکه بانی کهیم خهپگ وه سهردهیم
خورما و چهلوا وه بان قهوری نهیم
هم خورما دهیمن هم سیه پۆشیم
هم چهمهرد نهیمن هم وهمال نیشیم
مهگهر باوگمان کهم کسینگ بییه
وه وهر نهکهیمن کراس سییه
کوتهل دهر ناریم وه مال نهنیشیم
خهرج پرس و پو ئهپای نوکیشیم
سوو دو سوو کونوی دهسینگ ئهپامان

داران

شاران

ههر وه ئی ماله تا خورده مالان
ئهگهر باوکمان هاته خهومان
چنگ نایهخهمان دا ناو سهردمان
وهت ئهپا پرسه ئهپام گرتینه
ئهپا شهل و کوور داوهت کردینه
چه بایهس بویشیم عاقمان نهکهی

داران

یہی گن تف وہ ناو چاومان نہخہی

تو ہیچ کارت نہو خوہم زانم چه کہم

وہ گہرد باوکم برای براکہم

بہرفہرز مہسال ئی کارہ کردیم

ئہپای پرس و پو سیاہہ گردیم

22

دو گلہ بزَن یہی گلہ مانگا

وہ ہفت ثابادی چه کہیدن برا

ترسم بان وہجای رہحمہت ، لہعنہت کہن

وہ ہیچ و پہتی ئاوریومان بہن

بیہتر ہر یہسہ ہیچ دہنگ نہکہیمن

باوگمان بی کہس وہ خاک بہنیمن

ئيجار یہی جوړئ وہ ئیردا چیمن

وہ پہر شارینگ مالینگ سینیمن

پہس تا وہخت دیریم کارئ تمام کہیم

وہ حق خودای رہحمان و رہحیم

پہس تا م وہ سہور وہ دل پر خہم

وہ گہرد ئہنازہ قہورئ حازر کہم

تو وہو کہرباسہ کفن پیچی کہ

بہلکم راحت بویم وہ ئی مہہلکہ

(داران و شاران سہرقال کار بوون. سوّما و نوور چراخہگان وہ ئاخز
رہسید. روژنای روژ تئ. داران و شاران ئوتاقہگہ جہم و جوورہو کہن)

بنیش وه یه‌که‌و فاتحه‌یگ به‌یمن

تا بوینیم به‌عدهن چه بایس بکه‌یمن

"قل هو اله احد ، اله صمد"

شاران

خو‌هش وه سه‌عاده‌ت مردئ و بی دهرد

23

ساق و سه‌لیم و ساف سادق چید

شاران

خودا زانیدن تو فریشته‌یگ بید

که پرشه‌ی نۆرت ناو مالانمان

نورانی کردوی رۆژان و شه‌وان

به‌سه‌دی شاران مه‌ردم بشنه‌ون

داران

رشیه‌نه ئیره وه پیاو وه ژن

هه‌لس تا بوینیم دوما‌ی ئی قاله

چه بایس بکه‌یم وه گهرد ئی ماله

دیاره داران چه بایه‌س بکه‌یم

شاران

بایه‌س میرات باوگمان حفز که‌یم

تا ئه‌وقهر شه‌و هه‌فت باید و بچۆ

ئه‌پام بویم وه ده‌س ناله و ره‌نجه‌پۆ

چۆ ئایه‌م نیشیم میراتمان به‌یم

ههر کام وه شارئ چیمن سایه‌ خه‌یم

شنه‌فتی شاران مانگا و بزگان

داران

قالیان دهره‌ت وه پشت که‌یدان

شاران
 ئەلان دەميانه ئەو دەيشت و بانە
 خويان سەير بکەن وە گەرد گیانە
 م تا ئیوارە نيەتیه مە دوما
 کارى نەکەيدن ھۆز کەيخودا

شاران
 پەي وە کارمان بوەن ويئل نەکەن
 لەش باوگمان گۆر وە گۆر بکەن
 داران
 ئەر تو ھيچ نەويشى م ھيچى نيەويشم
 ئەريش مەژبوور بيم ئەلاجەوى ئويشم

« شاران، مانگە و بزنگان برد ئەرا کيوە. پەپۆسليماننيگ تيد و
 نيشيدەو بان سانگ، خوەنيدن: بەوو بەو بەو . شاران وە بيەهوسلە
 گەرد ئەوا قسە کرد»

شاران
 ھا بەو بەو کورە چەتە چە ئويشى
 ئەرا ئى جۆرى ژار و پەريشى
 چە شنەفتيدە مورە تياريدن
 چۆ عەزیز مردئ سەر وە زەوى دەيدن
 نەکەي عەزادار باوگ شارانى
 ئەرا گيرە کەي ئەرا نالانى
 وە کى شنەفتى بويش تا بزنام
 کام بايەقوشە وە ناو ميلکانم
 توای پرس و پۆ وە رى بخەيدن
 من و دارانم دەق کش بکەيدن

پهس خهوهر نهیری ، هیچیگ نیهزانی

نیهزانی باوگم وه پریشانی

دویهشهو نسیم شهو عمری دا سهرکار

ئیمه نا ئهپرای خوسهی روژگار

25

شاران

یه چه کههی نهکه ئی جوړ نیه سهر

سهرت لوق بودن شیت بوید ئاخرشهپ

م رازی نییم کهسی ئی جوړ خوهی

وه گهردههی مهرو وه زهحمهت بخهی

بشنهوه چه ئویشم بکام ول بکه

کاردار و بیکار لهیره کو نهکه

گلی کی وجاس ئه ما چاره نهوی

باوگمان حوکم دا وه گهردهنگ قهوی

ئمشهوه تا وه سوو کارم تمام بو

هیچ کهس حهق نهیری بایده رهنجهرو

بی **کش** وه ناو مال کفن پیچم کهین

نهینهمه قهور و خاک وه بانم دهین

خوهش نهیرم مردم وه ناو ئابادی

فهراموش بکهن ئلحان شادی

هر چهن م بایهس خهوهر بگردیام

کهس و کارمان باتیان ئهپرای شام

وهلی راس و پاک وهتم سوو دو سوو

وه ناو ئى خيڭرە گىچەل درس بو
تو سلامەت باي دنيا ھەر يەسە
ھاتن وه چين و خەنە و خوسە

26

شاران

سلام برەسن زەحمەت كيشايدن

قەدەم وه بان چاوهيلم نايدن

(پەپۆسلىمانى گەرد چرىكەيا بالەوگرى و نيشيڭدە بان سان ترەو.
دوبارە خوەنيڭدن. شاران چوودە ناو نخييەو و تەماساى كەد)

عەلەيك سلام ھا بەو بەو كورە

چە توای خر خوەيدن وهى دەور و وەرە

ولا قەسە دىريم ئەما نە جارى

دوماى شەو ھەفت مەر تەشريف بارى

وه تو چە پنهان دويەشەو وه ناو مال

ئەرواح باوگم شەقە دادە بال

مرد و راحت بى وه رەنج و ئەزاو

وه فكر و خەيال جەنگ و داوہى داو

خودا بىامرزي دالگ تونيش

ئەگەر بىكارى بەو ساتى دانيش

گوپى نان بخوہى شەكەتى دەر كەى

قيمەتى وه بان بزەگان بنەى

بوينم عاقبەت چشتى دەسمان

گيى يا بايەس جوړ ئەقدالان

ئەپراي نان شهو گەدایي بکەيم
وه زگ ورسى سەر وه خاک بنەيم

27

شاران

بله مانگاگەيش فرۆشه ئەما
نه وه بان يهک هەر کام وه جيا
(کەلەشپير خودايه له بان سانگ نيشتۆد. بالەوگرئ ئەرا بان کوچگ
تر و دەس کەدە چريکانن. باو باو باو)
ولا م نيه ویشم تو چو داريدن
تو زانی چەنئى قيمت دريدن
مەسەلەن بويش ئوقر ئەپراي مانگا دەم
ئەپراي بزەگان ئى قيمەتە نەم
يا ئویشم بەوه وه ليان خیر بويى
يا وهى کەچگە جۆر خوینی توینی
نسخت گرم وه مخت درارم
بەعدیش جۆر ياخی چمە پەي کارم
دياره تازه بیدەسە چوودار
خو وهو بەرزیه گامیگ بنه خوار
تا بوینم ئەهل ماملە هەيدن
يا توای سەر وه سەرم بنەيدن
پەس قيمەت بنه ماتەلم نەکە
پەنجا سکەي چه دیاری بکە

تلا یا نقره بایهس بزائم

چون شهریک دیرم وه ناو مالانم

28

شاران

پهس تلا ئویشی بیلا فکر بکه م

بوینم وه سورفه یا نه زهره ر که م

فره تم خالو ئەما نه ئەلان

دوما ی شهو ههفت تیده مالمان

په نجا سکه ی زهر شماره که ی دن

مانگا و بزه گان وه گهر دد به ی دن

«که له شیر خودایله باله وگری و گهر د خوه لینا چد»

کووره چید خالو به یانه نیای

ئهک بچید و دی وه دوما نای

مه گهر نه وینمهت شهرت و قرار بوو

باوگت درارم وه گهر د کوله چوو

تا یه ی کهرت تر جیتان نه که ی دن

دهس کهس وه ناو خه رگ نه نه ی دن

(شاننه به سر با آوایش روی سنگی دیگر می نشیند)

دی گوولت نیه خوه م دهنگت بر به سه

تمام بکه دی درو ده له سه

بی خود ئی جووری سینه چاک نه که

ئه پای فریوم خوهت هه لاک نه که

م وه گهرد تو ئاوم وه يه يه جوو
تا روژ خودا نيه چوودن نيه چوو

29

شاران

لهحن پيران وه يسه گهرديه
شهۆ رهنگاي رهنگ وه وهر كرديه
وه ئى گومانه ميراتيهگان
وه موفته بوو وهى چۆ ئايه م خان
ئهرواي دالگد خاوت خه ياله
فايده نه يریدن ئى قرم و قاله
نيهت زهنى وه گهرد مله موسييت
بخه يده ملم دهس دووسييت
م وه سداقهت پا نامه نوا
وتم گشتيان ، بزن تا مانگا
بان يهك بووده پنجا سكه ي زهر
بشمار و بيه پيم مالت بخه وهر
ئهما دوينم تو دهبه درارى
نيهتوای سكهگان ئه پام بشمارى
نامه ي گردهسهت ئه پرا ئى جوړ كه ي
ئه پرا چۆ مامر دهنۆك وه زهۆ ده ي
دى ديري خوينم وه كوّل تيه ريدن
وه گهرد شيت بازي خو لقم ته لخ كه يدن
بهسه گه مال باوگ وه شاران تيز كه ي

« چوب دستی اش را به سوی شاننه به سر می اندازد . شاننه به سر به
تیر بلا

گرفتار می شود و به خاک می افتد . شانان خود را به او می رساند »

شانان نهوتم بی خود سهر نه نه سهرم

نهوتم نه که م کله خهرم

ههر یه تواسی ملت بگرم

وه بان لهشت دهمیگ بچرم

« در این هنگام چشمش به سکه ای زرین می افتد . آن را بر می دارد
و

بررسی می کند . ناگهان لحن کلامش عوض می شود »

ئهی ملم بشکی ئه پای کردارم

ئه پای ئه خلاق چو سگ هارم

ئه را نهوتی خهمیل زهرت

ها ژیر ئی خاکه خهپگ و سهرت

وه خودا بایهس سیئر قسهت بکه م

وه پیت بشمارم خراو وه پیت دم

ئاخر یه کار بی وه سهر شانان

هاوردی بهدبهخت وه ناو بیاوان

خو تونیش وه م یه ی چشتی بویش خوو

یا وه ئشاره یا وه گهرد چوو

بلی ئه لبه ته تو خانه واده ی

ئسالت دیری قسه ی گهن نیه که ی

31

شاران

بایس بوه خشی تهک بییه ئی سانه

تا زویتر پویلیم وه ناو خه زانه

درارم بووهم قائم بریدن

وه رجه ی که شه ریگ ریشم بگریدن

خه یالت راحت م حه رام خوه ر نیم

قه سه م وه خودای ره حمان و ره حیم

وه په نجا بیشتتر وه لیت نیه گرم

ها تو بویش ئمروژت وه گوسنی مرم

(شروع به کندن زمین می کند . خمره ای نمایان می شود . خمره را

بیرون می آورد . در آن را باز می کند . چشمش به سکه های زر می

افتد)

ئا سه رت بنه بان ئی چووه

تا وه روژنائی ئی مانگ نووه

یهک یهک تا په نجا پویلیم درارم

مامله جوش به خوه ی بچمه په ی کارم

خاس تماشا که سوو دو سوو نه ویشی

زیادی بردم گهن وه پیم بویشی

یه بیس و یه سی یه چل یه په نجا

یهیشه خه مه گهد نامه ی سه ر جا

ته نیا وه رجهی که زه حمهت کهم بکه م

توام وه ملم هیژ دهی بار خه م

32

شاران

وه ئهروای باوگم وه گیان خالۆ

وه دهس خوه م نهوی دامه لیت وه چوو

خوه م زانسم که گوزه یشتم که یدن

پیاوه تی خوه ت وه جا تیه ریدن

وه ر نه مه ئم شه و تا سوو شه وه کی

خوار و بان کردیام سه ر و پا په تی

خوو دی دیر وه خته مه رحه مه ت زیای

خیریان بوینی منه ت وه من نای

« راه آبادی را به پیش می گیرد . از چند تپه ماهور می گذرد . سرازیر می شود

روشنائی چراغ داران او را به سمت خود می کشاند »

داران

دیر هاتی شاران یه هایده کووره

ئه وقه ر خر خوارم چوی بازه و بووره

دهنگ غولام بوور جوړ ساورین

درات وه لیمان ئه پای به دترین

غه له ت کردیه یه ی لویل زگن

شاران

نه که ی توایدن جوړ نامه ی چلمن

ئی جوړی وه چوو کوته لکووئی که م

باوگ و دالگی وه عهزای بنهم

داران
ئه‌لان دی ول که دهنگت ناره بان
وه چاوم نه‌وینم مانگا و بزه‌گان

داران
پایان بسایده وه کام ته‌ویله‌ی چۆل

بویش تا بزائم دلّم که‌فته هۆل

شاران
نه‌ترس ئابرا مانگا و بزه‌گان

تالب ئه‌پرای هات وه ناو بی‌اوان

منیش دیم وه‌ختی تالب پویل خاس

وه بانیان دی بی هیچ دهنگ و باس

دامه‌یان تا بچن یه‌یشه پویلیان

په‌نجا سکه‌ی زه‌ر گشتی زه‌ر نشان

داران
شاران توچ جۆر مانگا و بزه‌گان

وه هیچ و په‌تی دایده‌سه تالان

په‌نجا سکه‌ی زه‌ر منیگ لوبیا

نیه‌که‌ی ئاخ‌ر شه‌ر وه ناو دنیا

ناوی بویش بوینم تا بوینم کییه

میرات باوگمان وه مفت بردییه

شاران
ولا ئی جۆر که شناسی دیا

ناوی به‌و به‌و بی ، به‌و به‌و کردیا

یه‌ی جار چیاد و یه‌ی جار هاتیا

جۆر جادوگه‌ران ئه‌و راد خوه‌نیا

<p>داران</p> <p>پيا بي يا ژن پير بي يا جوان</p> <p>ئههل كووره بي ئيران يا تووران</p>	<p>داران</p>
<p>شاران</p> <p>ولا ئهوجور كه هاته پيريمه و</p> <p>پيره پيايگ بي چو ئه فراسيا و</p> <p>شهوي و شوالى رهنك وه رهنك كردوي</p> <p>به د جوړى هوش وه سهر م بردوي</p>	<p>شاران</p>
<p>داران</p> <p>ئهى نك نامه ي ئهى رهنج بي وهر</p> <p>ئهى هenas سهر د ئهى خوين جگهر</p> <p>مالمان بردن مالمان خواردن</p> <p>زهنگمان زهپرانن وه خهنه كردن</p>	<p>داران</p>
<p>شاران</p> <p>وه گهر د هه ي مهړو كار درس نيه و</p> <p>ئاوئ بي رشيا بهسه ئاو چاو</p>	<p>شاران</p>
<p>داران</p> <p>م ئى ئاوى كه تو رشانيده</p> <p>وه زوور گردئ كه م خه يال كرديده</p> <p>بويش تا بزانه ها كوو ميلكانئ</p> <p>ها كام ئاوايى مال و خيزانئ</p> <p>شهريت كه م وه گهر دت تا سوو پهيداي كه م</p> <p>يه ي گن تف وه ناو دو چاوئ بخه م</p> <p>تا بزانيدن تو بيكس نييدن</p> <p>ههر ئى جوړ وه مفت مالت بوهيدن</p>	<p>داران</p>
<p>شاران</p> <p>مال و خيزانئ ها كوو نيه زانم</p>	<p>شاران</p>

شاران

ئەو چيا ديدە پشت ئەو چيا

سان قەويىگ هەس سەر داسە نوا

وہ راس ئەو سانە سان گرديگ هەس

كە من وہ بہو بہو دەس وہ ناو دەس

وہ ساي نيشتيم و تا ناو ئيواران

وہ بان مانگاگە وہ يەي جفت بزەگان

قيمەت نايمن و چەق و پەل كرديم

مەغز سەر يەك وہ قسە برديم

تا بلئەخەرە رازي نارازي

كەفتيم وہ يەكاو وہ ناو بازي

دي زانم هاكوو تا تيهەمە دوما

داران

هەواست بوودن وہي لا تا ئەولا

كەسيگ ناي وہ مال چشتي بووويدن

بويمنە خەنە زار تا روژ مردن

وہختي ئویشم چشت ياني ئافتاوه

هەر چەن دز وہ ناو ئي مانگە شەوہ

بەعيد زانم كە جرات بكەيدن

پا ئەپاي دزي وەيرە بنەيدن

ئەما خوو هەمباز هوشيارى خاسە

هوشيارى مەشق ميژزا هەواسە

« خورجین به شانہ و چراغ به دست رو به بیابان گام بر می دارد »

شاران

تونیش هۆشت بوو یارو ناتاوه

شانته نه شکنی وهی نسیم شهوه

« به داخل اتاق می رود و همه جا را در پی آفتابه ی میراتی زیر پا می

زند »

خوهت نشان بییه که دلته نگتم

شیت قامهت وه سویری ره نگتم

یهی روژ نهوینمهت دنیا م خراو بوو

بهشم وه دنیا رهنج و ئەزاو بوو

زویکه تا داران ناتییسه دوما

یهخه م بگریدن وه جوړ و جهفا

غهیری قسهی سهرد وه پیم بکهیدن

درا تا بوینم دیری چه کهیدن

توام وه گردت دهر د دل بکه م

توام دهر د تو وه گیانم بخه م

هر کهس نه زانی م خوه م خاس زانم

تو حرمهت داشتی وه ناو میلکانم

دهوران وه دهوران تا یه ی دهورانی

جا داشتی وه ناو هر دیواخانئ

وه هر میهراویگ که پا هشتیان

ناو و نیشان تو وه نهوره دیان

وهراس كه نه قش مانگ و ئاساره

وه سينه ي تو بى وهو رۆژگار

يهى نهوينى و خوهت بنه وهر پام

تا پهيدات بكه م خوهش نه قش خوهش نام

بهلكم وه بان ناو مالانمان

تهختى ئه رات نهم چو تهخت شاهان

تا ههركهس بوينى ههسرهت بخوهيدن

وه ههسرهت بارى ناوت بوهيدن

پهس تا براگه م ناتيهسه دوما

وه هيچ پهتى رهنجم بهيده وا

يهى تهقهى بكه بلكم بزنام

وه كوو نشتيده ئارام گيانم

قهسه م وه خودا م قهسدم يهسه

دهس هيچ غهبرى وه ناو ئى قسه

نه رسي وه تو هه ر جوړ كه بيه

وه ئه لا زانم وهى شهو سييه

ناو و نيشانت وه خارهت بهيدن

بهخت و ئه قبالت وه ناو گهن نهيدن

گومان كه م داران شهل و شهكهت هات

نيه ژنهوى دهنگ سهگه راو درات

شاران

نه‌خوای هه‌وَل بکه‌ی سه‌رت دراری

حه‌سه‌رت بارم که‌ی وه هه‌سه‌رت باری

دی زانم وه کوو خوه‌ت شار‌دیده‌سه‌و

هه‌ر وه‌وره دانیش چاوت به‌یه خه‌و

قال که تمام بی خوه‌م زانم چ جور

ناو و نیشان‌ت درارم وه گو‌ر

«در این هنگام داران خسته و کوبیده با خورجینی پر از سکه های
طلا

وارد می شود و با احتیاط خورجین را از سر شانه فرو می کشد»

چه کردی داران شیری یا روا

چیه ژیر بار، چشتی وه پیت دا

تا په‌یدای کردم کردارم درات

داران

دومای ده‌نگ و باس حال و هه‌وال‌ات

ئه‌وه‌ل یه‌ی که‌می مله جری کرد

به‌عد یه‌واش یه‌واش وه ناو پوو‌سی مرد

تو بویش لام تا کام وه زوان ه‌اورد

جور چوو و شک چی ئه‌و دویره گرد

منیش راس و پاک ماته‌ل نه‌کردم

خه‌مه گه‌ی وه ژیر خاک دراوردم

وه نوای چاوی نامه‌ی ناو خورجین

ئاسووده و راحت چو تاجر چین

داران

وه پیشی وه تم سزای تهمه کار

ته نیا هر یه سه وه ناو روژگار

مالی بووهیدن داخ وه دلّی کهی

سه ری وه بان دو لقان بنه ی

« در این هنگام گرزه موشی در راستای نگاه شاران از سوراخ دیوار

سر در

می آورد پس از لحظه ای با جنبانیدن سبیل هایش عقب نشینی می کند

«

شاران

ئه ی داد بیداد تونیش دیدنه ی

زه نگمان زریا وهی بییه دو وهی

گورزه موشه گه ی مالّ که یخودا

سه ر دهر هاورد و چیه ناو کونا

به ختمان مرد و بیچاره بیمن

مهر بار بکه یم و وهیره بجیمن

یارنی باوگمان وه ناو مالّ خوهی

داران

ولّ بکه یم بجیم چ جور دلّت تیه ی

چاره نه یریمن گیان جفتمان

شاران

که فته سه خه تهر چو قوچ قوربان

مه یه قین دیرم ئه لان گورزه مویش

جارمان کیشاس وه ناو غهیره و خیش

وه تاییهت وه لای که یخودا بسات

شاران
به عید نیه زانم چو جادوگه ران
وردی بخوه نی بایده مالمان
وه گهرده بهانه یگ پرس و جوو بکه ی
رهنج جفتمان وه هیچ بی وهر که ی
داران
ئه گر ته نیا بای بهخت ها گهر دمان
شایه یه ی جوړی وه گهر د زوان
خامی بکه یم وه ره زایهت بهیدن
که لکه ئه پامان درس نه که یدن
شاران
ئه ر قه بوول نه کرد پا وه زهوی کوتا
که م شه ری کم ئه لا و بلا
بایس به شم به ین وه گهر نه ئه لان
ماموور خه وهر که م بایده گیانتان
ئه وسا چه بکه یم چه چاره مانه
ئجازه ده یدن تا وهی درانه
پا ناده نووا وه گهر د کوله چوو
مخی درارم چو مخ یابوو
داران
یانئ وه سهر مشتی سکه ی زهر
ناو نه نگمان بخه یمه خه تهر
سوو دو سوو وه ناو خیش و بیگانه
ئاورویمان نیه چوو وهی ده یشته و بانه

شاران

پهس ئویشی ئیمه دەس وه بان دەس
 دانیشیم بوینیم چ جورى ناکهس
 تەشریف تیه‌رید و باد وه غبغب خەى
 وینەى تلەبکار داواى بهشى کهى
 نه داشى برا ئەگەر توایدن
 وه میراتمان بهشى داشتویدن
 بایس دووانى هەر وهى گولە جا
 ئاماده بکهیم قه‌ور که‌یخودا
 هه‌م م زانم وه هه‌م تو زانیدن
 قه‌ول که‌یخودا ئەرزش نه‌یریدن
 وه زوان بازى زانیدن چ جور
 باوگ جفتمان درارى وه گوپ
 ئا یه‌سه وه‌تم به‌و قولم بگر
 مخى دراریم ئاسووده خاتر
 بادیش وه‌یره چیم نه‌که‌ى که‌ خالو
 ناو ونیشانیگ وه‌لیمان داشتو
 وه‌گه‌رد مامووره‌یل بایده شوونمان
 مامله‌ فه‌سخ بکه‌ى بوورپى نانمان

داران

یه‌ى رى تر دیریم میرات به‌ش بکه‌یم
 هەر کام وه‌ په‌ى کارمان بچیم

- داران یا شانس تیه‌ریمن قه‌سر دهرچیمین
یا وه ناهمی وه گیر که‌فیمین
- شاران په‌س تا روژ نه‌ویه خورجین باره وهر
تا زوتر به‌ش که‌یم وه مش‌ت سکه‌ی زهر
- داران وه مش‌ت به‌ش بکه‌یم مه‌دیونی دیرئ
حه‌ق حه‌ق ناس یه‌خه‌مان گری
خاس تر یه‌سه که شماره بکه‌یم
هر کام یه‌ی په‌نجا وه چو خه‌ت بیه‌یم
- شاران هر جو‌ر که زانی کار تمام بکه
تا زوتر دهرچیم وه ئی مه‌هلکه
- « داران خورجین سکه‌ها را جلو می‌آورد . آنگاه شروع به شمارش می‌کند »
- داران یه‌ده و یه‌بیس یه‌چل یه‌په‌نجا
ئه‌وه یه‌ی به‌شت پویل چه‌ن مانگا
یه‌ده و یه‌بیس یه‌چل یه‌په‌نجا
یه‌یشه به‌ش م پویل چه‌ن مانگا
- (شمارش سکه‌ها تمام می‌شود و هر کدام سهم خود را می‌برند)
- شاران پویل مانگا و بز تمام بی‌داران
ئه‌ما ئه‌سلی من وه ناو مالان
- داران دی ئه‌سلی کامه خودا خیرت به‌ی
توای وه سهر هیچ خه‌رگ وه سهر ده‌ی

ئەسلى ئەفتاۋە س ئەر خەرىدارى شاران
 بەشم فرۆشم ۋە روى ناچارى
 نەكەى تالب نىد خووقەى نەيرىدن
 ھەر جۆرى كە خوت رەزا دىرىدن
 پەس لابد تونىش ۋە دەس ئەفتاۋە
 عەين تا عەين م دلت كەواۋە
 باشە م بەشت سىنم ۋە ئجبار
 بويش تا بزنام ۋە نرخ بازار
 چەنى قىمەت ۋە بان بەشت نەى
 نە ۋە زوان نار من ۋەكىل نەكەى
 كە م خوم زانم ۋە كالتەت بكەم
 ۋە خاتر تو مالم ئاگر دەم
 ئەرا لال بىدە خو يەى چىشتى بويش
 ئەلان كەىخودا ۋە گەرد گورزە مويش
 ۋە دەر دران و نانمان بىرن
 رى پاش و پىش ۋە لىمان گرن
 ئەگەر م نەتوام بەشم بفرۆشم داران

چ جۆرى بايس ۋە سەركار بويشم
 پەس نىەتۋاى بەشت واگوزار بكەى شاران
 تۋاى ۋە گەردم پاىەى لەج بنەى

شاران

بفرما ئه وقهر قسه نه كردي

شهړ كه يخودا وه مال هاوردي
ئيسه چه بكهيم وه گهر د ئي شهړه
وه گهر د ئي شهړ يه ي تويله خه ره
سلام عه له يكم كه يخوداي خاسان
رئ گوم كرديده وه هويرده مالان

كد خدا

عه له يك سلام وه خان خانان

برايل باوگم داران و شاران
حالتان چونه چه كهين چه نيه كهين
ئه را نيه تيهين سه رئ وه م بهين
بويشين خالومان بيكهس و ته نياس
حالي بپرسيم وه گهر د كاسه يگ ماس
وه گهر د جامي دوو يا چنگي كه ره
ئو جوړ خوه رزايلى ولا نه و به ره

شاران

خالو كه يخودا ئه سل مه تله و بويش
چه شنه فتیده وه دم گورزه مويش
كه ئي جوړ شه فه ق هه ول و دل په ريش
گام گه ز كرديده و هره و مال خيش
قه سه م وه خودا ئه گهر راس نه و يشي
دهس و پات به سم چوي به چگه پشي

وهيره هه بست كه م بي ئاو و بي نان

شاران

تا ئه قرار بکهی بایده ئه لامان
 کد خدا ولا راس و پاک دویه شه و دیمه خاو
 میران مردییه وه ناو سه گه راو
 هاتم تا بوینم ئه گهر مردییه
 ئه پای ته له بم کاریگ کردییه
 شنه فتی داران دیدن باوگمان
 شاران چه خرئ خه سی گرته سه رمان
 هه ر چ هلک دایمن وه لی خیر نه یمن
 بایس بدهی باوگمان به یمن
 بفه رما بوینم زوکه کارمان
 زیاده خالۆ وه ناو قه وورسان
 قه بزت باره وه ر ته له بت بووه
 تا زوی راههت بویم وهی ره نجه رۆوه
 که یخودا تبق ئی قه بزه یه ی خورجین تلاس
 بارین تا بچم وه گهر د بایه یگ ماس
 داران چاره چه س زوی بار تا بچو
 ترسم بمینی بووده جهنگ چو
 داران باشه بان چه و وه تی یه ی خورجین
 ئه ر زیادتره تو دین تو ئایین
 داران بی رویده رباسی باره زوانت
 یه یه وه مه دیون نه ویم خوهت و ئیماننت

كەيخودا نە ولا مەر بوو ئايەم درۆ بەي

دين و ئيمان خوهي وه ئاگر بەي

تەلب ئەوه بي وهتم وه پيتان

زوكه ئدا كهين دين باوگتان

شاران وەرجهي كه تەلب بشمارم ئەرات

تەكليف ئيمه وه ناو ولات

بايس روژن بوو تا ميراتمان

نەوده بايس ئختلافمان

ئەلبەت خورجين تلای خالۆمان

حهق ناسيگه ها لاي دەسمان

كەيخودا حەتم دیرم و سەر ئەفتاوهگەتان

مرافه دیرين درسه شاران

شاران بلای درسه ، مهگەر خوهت خالۆ

يهي كاريگ بکهي وەرجهي جهنگ چو

قال بخهفني دۆسيمان بهيدن

وه خير و خوهشي كار تمام كهيدن

كەيخودا هەر تون و هەر يه گرە کارتان

هەر ئيسه وا بوو وه دەس خالۆتان

كەيخودا ئەفتاوه بارين تا بويشم چ جور

بايس بەش بکهين وه پای خاک گۆر

ئرس باوگتان ، جهنەت ولامهکان

بی‌دهنگ و بی‌جہنگ وه گہرد میزان

داران

ئہفتاوه ہایره ها وەر دەسمان

بفہرما بوینم چہ کہی خالۆ گیان

کد خدا

ئہوہل کارئ کہین بایس ئہفتاوه

پر وه ئاو بکہین وه ئہو چالآوه

بہعد پیالہیگ تیہرین خواردن شروو کہین

نہوبہت وه نہوبہت پیالہ وه یہک دەین

پیالہی ئاخری بہش ہەر کہس بوو

ئہفتاوهی میرات وه ناوی دەرچوو

داران

باشہ خالۆ گیان ہەر ئہلان تیہیماو

بچیم ئہفتاوه پر کہیم وه چالآو

« داران و شاران با آفتابہ بیرون می روند . کدخدا بلافاصلہ از جیبش

بستہ ای

سم در می آورد . داران و شاران آفتابہ بہ دست داخل می شوند »

بفہرما یہیشہ ئہفتاوهی پر ئاو

شاران

سہرد و تہگری چو ئاو سہراو

ئیرہ بچیمن وه شوون پیالہ

بوینیم پەیدا کہیم وه ناو ئی مالہ

یا پەیدا نیہود و دوبارہ وه نوو

شاران

یہخہی یہک گریم ، گیچہل درس بوو

تا م ہامہیرہ وراوہ نہخہین

کد خدا

وه یه‌خه گردن دی قسه نه‌که‌ین

پیاله په‌یدا نیه‌و قه‌لوخ‌یگ بارین

تا زوی تمام که‌م کارم و ئایین

داران گومان که‌م داشتیم قه‌لوخ‌یگ وه چوو

په‌یمان‌مان بی وه ناو که‌شک و دوو

شاران ولا وه یادت م وه یادم چیو

قه‌لوخ‌یگ داشتیم زهره‌د و چو تیو

داران نایده‌سه‌ی کووره بچم باره‌مه‌ی

بوینیم که‌یخودا هه‌ق وه کیمان ده‌ی

هانا وه ئی ماله‌ و بایس ناو مالان

گشتی بگه‌ردیم وه خوار تا وه بان

وه خر سه‌وته‌ی خرت و پرته‌گان

تا توره شپه‌ی لای هه‌مانه‌گان

شاران په‌س به‌و تا بچیم هه‌ر جا که‌ شه‌ک به‌یم

بووشکنیمه‌و بوینیم په‌یدای که‌یم

کو‌یخودا ئه‌ریش په‌یدا نه‌وی زو باینه‌دوما

شایه‌د په‌یغام دام وه مال مینا

49

که‌یخودا پیاله‌ی یا جامی ئه‌رام هاوردن

وه‌ی کار خیره سواوی بردن

« سرک می کشد ، آنگاه با احتیاط سم را داخل آفتابه می ریزد و به هم می

زند »

شاران و داران اعمال كدخدا را زير نظر دارند »

كه بخودا

ئهى شير تا نهيلم يهكى وه لیتان

ئى ميراتيه بهيده چهك شان

شهت بوو تا باينه و قهور جفتان

بكه نم وه لای قهور باوگتان

تا بوينين دنيا ها دهس كه بخودا

نه يهى بر شيت مفلس گه دا

شنهفتى داران ، ديدة كه بخودا

شاران

چ جوړى توای ئيمه دو برا

وه گهر د مهرگه مویش وه بهين بوهيدن

مال و ملكمان خارت بكهيدن

باوگمان وهتيا وهى پيره پيا

داران

خوهتان دور بگزين وه ناو دنيا

نهویش خودا بيا مرز پهى بردوى كيه

گمال باوگنگه و چو سهگ سييه

بايس وه كوتهك ئه مان وه پى نهيم

مخى درارى ، لهشى ئاگر دهيم

پهس زانى چه كهيم ، تا پا نايمه ناو

شاران

رميمه كوئى وه گهر د خراو

تا هه ناس ديريم وه پى شماريم

بهعد وه گهر د گورز باوگى دراريم

وهى گوڤه جايشه خاكه بانى كهيم	
ئسم باوگمان وه بان قهورى نهيم	
ئهگهر مويشگه وه كونا دهرات	داران
مهردم خهوهر كرد وه قهتل بسات	
ئهوسا چه بكهيم چه چارهمانه	
تويهنيم دهريچيم وهى دهيشت و بانه	
تا ئهوره كه من وه ئى مهردمه	شاران
وه ژن وه پيا خهوهر گرديه	
گشت وه دهس ئى ئهفراسياوه	
مال دلپان پر وه زويخواوه	
وه خودا توان يهكيگ پهيدا بوو	
باوگى دهراى وه گهرد كوله چوو	
پهس مهعتل نهكه بچيم تا بوينيم	داران
قهلوخهگهمان وه كووره دوينيم	
قهلوخهگهمان ها ناو ئهيوان	شاران
وه عهد خوهم دايومه نادانى داران	
تواسم بوينم دور وه چاومان	شاران
چ نهخشه يگ ديئى ئهپراى مالمان	
پهس مهعتل نهكه تا كهس وهليمان	داران
خهوهردار نهويه ، قهلوخهگهمان	
بار تا بچيم و كار تمام بكهيم	

ڄه سرهت زه پنگار وه دلچ بنهيم
 ڄه قه لوخه گهس ڄه ڄيشه ڪوله چوو
 هه واسهت بوودن نه ڄيلي دهر بچوو
 ڄاس بي زو هاتين باوگ و براهه م
 ڄه لا بنيشين تا ڪار شروو ڪه م
 وه گيان خوه تان هه ر نه لان نه پرام
 خه وهر هاوردن جو ر باد سام
 ڪه هوز ته ڄيموور وه ڄه ڪ رشيانه
 مال و ملڪيان وه ناگر دانه
 نه مينان ديرم تا م بره سم
 په نجا جنازه ها بان ده سم
 زوي ڪه ين تا منيش بچمه په ڄي ڪارم
 تف وه چاره م و تف وه ڪردارم
 ڄه ڄيشه بييه ڪار سوو تا نه وار ه
 وه ڪ سه گ هه نه ڪهت باي وه نه ڄي دياره

52

وهو خودائي ڪه نه ئي ناسمانه
 درس ڪرديه ناسه نهو بانه
 نه گهر وه خودا ترس نه ياشتيام
 تا نه ڄيسه سد جار گيان خوه م گرديام
 درووزن له عنهت وه باوگ و برات
 ڪي خه وهر هاورد وه ناو ولات

که هوز تهموور وه يهک رشيانه

مال و ملکيان وه ناگر دانه

نهکهى وه جنهیل وه پیت خهوهر دان

که ئيمه نيمن پير غرولان

خهيال کرديده ئيمه دو برا

داران

خهر و خرسنگيم وه ناو دنيا

هيچى نيه زانيم وه مهکر و حيلهت

وه مکهر و حيله و دروو دهلهسهت

ئشتبا کردى که يخودا بسات

ئيمه زانيمن ، دى گهنت دهرات

يه ديرين چه ئویشين داسه سهرتان

که يخودا

ئى جور که مان نهين وه گهرد خالوتان

ئيمه که مان نهيم يا تو که يخودا

شاران

تو که توایدن ئيمه دو برا

53

وه گهرد مهرکه مویش سه ره نوین بکهى

شاران

زه پنگارمان وه خارت بووهى

دى درو بهسه برين دهنگتان

که يخودا

گومان کردينه ئيوه دو نادان

تويه نين وهى فه نه که يخودا بهسات

بى ئاوروى بکهين وه ناو ولات

مه گهر وهى ماله پا وه دهيشت نه نم

شهرتم شهرت بوودن یه‌ی کارئ بکه‌م

شه‌و نس‌م شه‌و و په‌شیمانی

بینه بان سهر وه ههر میلکانی

دی ئی قسه‌یله تره‌ پیازی

شاران

ئه‌رزش نه‌یریدن وه ناو بازی

خوه‌زیه‌و وه‌تیایدن شه‌یتان گوولم داس

داران

مال مه‌ردمان چوی **کر مرداس**

وه حه‌قه بازی ، دروو ده‌له‌سه

بکیشمه بان وه ناو ئی قسه

وه‌خته دی شاران وه گهرده‌خشه‌ی خوه‌ی

گیانی بگری کارئ تمام که‌ی

بفه‌رما بخوه وه ئاو چالّو

شاران

شایه‌ده‌ی ئاوه‌ چاوت چیه‌ خاو

54

وه له‌ش ئازا بی قوله‌ فری

شاران

گیانت دهر‌بچوو راحت بمری

ئه‌لببته‌ بویشم خه‌یال نه‌که‌یدن

وه هیچ و پتی گیان وه ده‌س ده‌یدن

یه تاوانته‌ ، تاوان ته‌ماعت

تاوان یه‌ی عومر خاره‌ت ولّات

بایس وه گهرده‌ گیانت ئدای که‌ی

به‌لکم راحت تر سهر وه خاک بنه‌ی

ئا بگر بخوه تا ئيمهيش زوى تر

بارمان بار كهيم ئاسووده خاتر

وه گهرد تونم كووره سهير كهيدن

بخوه تا بوينم چ جور گيان دهيدن

داران يه وه ترس **سده** كرديه

ئوتشى سهد ساله وهيره مرديه

پهس بجم تا كهس خهوهردار نهويه داران

خومهان خه لاس كهيم وهى قال و قويه

«داران و شاران جنازه را با احتياط جا به جا مى کنند . آنگاه با بيل و

كلنگ و

مى خواهند شروع به كندن زمين كنند كه ميران سر از گور در مى آورد »

ئى تهق و پووق و ئى قرم و قاله ميران

چهس دهقهى يهى جار وه ناو ئى ماله

55

وه ناو قهورميش بايهس حرس بخوهم ميران

وه دهس ئيوه داد وه كى بووهم

كوپهيل مهردم وهختى باوگيان

چوو جا گرئيدن وه ناو قهورسان

جومعه وه جومعه خيرات ئهپراى دن

وه لاي هاومالان رهوانى شاد كهن

ئه ما كوپهيل من ئاخر شهپ

من بى چاره ، خولهكوو وه سهر

وه گهر د تهق و پووق خیرات ئه پام کهن

توان وهو دنیایش ئاورویم بوهن

خودا رحمه تت بکهی ئان وه ئان شاران

وه ناو مرافه نرخ ناره زوان

مهر خوهت نه وهتی خهرج زیادی

ئه پام نه تاشین وه ناو ئابادی

شایه وه یادت چیه باوگه گیان داران

قه شهنگ ها یادم خوهت وه تیه پیمان

نه خورما توام نه هلوای شیرین

خهرج زیادی ئه پام نه تاشین

من وه تم ئه پرای مهردم خهرج نه کهین میران

نه وه تم خوهتان وه مال هیچ نه خوهین

56

باشه باوگه گیان وه پیت قهول دهیمن شاران

جومعه وه جومعه خیراتی بهیمن

ئه گهر تویه نسین بژی و خورما میران

ئه پام کل بکهین، زوی رسیده جا

تو کارت ناودن خوهمان زانیمن داران

چ چشتی ئه پرات خیرات بکهیمن

خو ئیسه تواین وهیره چه بکهین میران

بیل وه قولهنگه و قازمه وه زهوی دهین

توایم که بخودا به سات خاک بکهیم شاران

ئەپراي ھەميشە نامى وە باد دەيم

ميران

ئەي رەنج بى وەر ئەي ھەناس سەرد

ئەي نك نامەي ئەي دل پەر دەرد

يە چ كارىگە ئيوە دو برا

وہ سەرم تىھرين ، چە بکەم خودا

وہ کى پەنا بەم وەي زلم و جەورە

وہي ئاگرى کہ گر دەن وەي قەورە

بەندەت نەويم خودا کہ ئى جۆر بايس

عەزاو بکيشم وە گناي ناکەس

ئاي فلى داراي فلى فیت فن فلى ، فلى فلى

سەر و مل فلى ، دەس و پا فلى فلى فلى فلى

57

بەسە دى باوگە باوگە رو کردن

شاران

زويخ و زويخاوه وە ناو دل بردن

و روح پاکت وەختى تو ئى جۆر

نالە نال کہیدن وە ناو خاک گۆر

کويرەي دەروونم گيانم ئاگر دەي

پرسەي باوان دار وە ناو دل خەي

ئيوە نيەزانين من و ئى روا

ميران

چوى گورگ و ميهيم تا روژ خودا

نيەزانين قەورئ ولاي قەورم بوو

سوو تا ئيوارە هايمة جەنگ چوو

داران چاره نه یاشتیم وه تیمن نخوای

گرزه مویشه گه وه کونا ده رای

بخت مردنی وه ئیمه بکه ی

وه باب خوینی مالمان بو هی

میران مه شوهرت کهم و چمه په ی کارم

ئه گهر تو این من وه بان مه زارم

وه گهرد ئیوه راحت بنیشم

گوشتان وا کهین بوینین چه ئویشم

وه ناو تیه ریکان بوینه ی کویه

خوهتان خه لاس کهین وه ی قال و قویه

58

شاران باشه باوگه گیان تو دی دهر بهن نهو

وه ختی ئابادی یهک چهک چیه خهو

وه گهرد مفرش کشمات دی می شان

مه عته لی نیه کهیم تا ناو دو کچکان

میران خوو دی من بچم وه ئه مان خودا

یادتان نه چوو بژی و خورما

داران دیول درپاد و بازی چویچیا

دی زانیم چه کهیم وه گهرد که یخودا

شاران به لی زانیمن ئمشه و نسیم شهو

جنازه ی بهیمن وه ناو سه گه راو

داران ئه لان دی وه خته ته کلیم خوه مان

رۆشن بکهیمن چو جار جارن

شاران

تهکلیف رۆشنه وه بان ریشه

پشت وه یهک دهیمن جور ههمیشه

وه سای باوگمان ئیره ئاوا کهیم

وهگهرد ساز دیۆل پا وه سی پا دهیم

بهعد ئویشیم مهردم مهیدان وه مهیدان

بانه تماشای ئافتاوهگهمان

ئهگهر یهی وهختی گرزه مویشگی

داران

مال که یخودا وهگهرد وهی وهی

59

شکایهت نویسا و ئهمنیهگ هاورد

داران

دهر مالمان وه گهرد دشمنین گرد

دی و مویشهگه هیچ قسه نهکه

شاران

چون وهختی زانس وه ئی مههلهکه

وه دومای مهرگ کریخودا بهسات

قهسر دهرنیهچوو دهر چی وه ولات

جوریگیش دهر چی وهتیای ئه لانه

گیانی دهرچوودن وهو دهیشت و بانه

پهس زویکه بچیم دلّم ها ههولّو

داران

شنهفتی شاران دهرات سهگهپراو

سهگه راو هاو لا ئیمه وهیلاو چیم

شاران

جم بخوه تا زوی زیلوپیچی کهیم

« داران و شاران جنازه ی کدخدا را با زیلو حمل می کنند و بیرون می

روند .

نور می رود و می آید . میران با تشر داران و شاران را بیدار می کند »

یه تا که ی خه فین وه ئی خه فتنه

میران

دی سهیرای نهیرین یا بهخت منه

ئی جوړ خه فتنه و نامه ی گردیه سهی

وه ناو هاومالان سهرم وه خوار خه ی

داران هیژ بگر دی وه خه و درا

شاران

باوگمان زنهس هاتیه سه دوما

60

باوگمان زنهس ، پهس ها کوو شاران

داران

چه زانم لابد داسه ناو کهیدان

شاران

سه ری وه بز و مانگاگه بهیدن

کی و جوویه یان زیاد بکهیدن

یانئ من و تو وه ناو خه و دیمن

داران

که یخودا بهسات دق کش کردیمن

ئه گهر خه و بیه ئهرا مالمان

شاران

شیویاسه یه که و چو مال زه مان

ئهرا ئی خاکه وه یهک وه شکیاس

ئهرا پشتمان چون داس چه میاس

« شاران و داران مات و مبهوت می گردند و سرانجام خشکشان می زند »

كرماشان . ههواس پلووك